

ГОМЕЛЬСКІ УНІВЕРСІТЭТ

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, КАМІТЭТА ЛКСМБ, ПРАФКОМА
І МЯСЦКОМА ГОМЕЛЬСКАГА ДЗЯРЖАўНАГА УНІВЕРСІТЭТА

№ 12 (251) Субота, 9 красавіка 1977 года. Газета заснавана ў верасні 1969 года. Выходзіць раз у тыдзень. Цана 2 кап.

5—6 красавіка Гомельскі гарком КПБ разам з Аддзяленнем фізіка-тэхнічных навук АН БССР правялі ў Гомелі сустрэчы вучоных Акадэміі навук Беларусі з кіраўнікамі і вядучымі інжынерна-тэхнічнымі работнікамі прамысловых прадпрыемстваў. У Доме палітасветы абкома партыі адбылася навукова-практычная канферэнцыя, з прамовамі на якой выступілі першы сакратар абкома КПБ В. А. Гвоздзеў і сакратар ЦК КПБ А. Т. Кузьмін.

Даклад «Шляхі паскарэння ўкаранення вынікаў навуковых даследаванняў у вытворчасць» зрабіў віцэ-прэзідэнт АН БССР акадэмік У. А. Бельс.

На навукова-практычнай канферэнцыі выступілі кіраўнікі некаторых вядучых прадпры-

ДНІ НАВУКІ

емстваў і аб'яднанняў нашага горада, а таксама вядомыя вучоныя акадэмік АН БССР П. І. Яшчарыцын, член-карэспандэнт АН СССР Р. І. Салаухін, члены-карэспандэнты АН БССР В. М. Чычын, І. С. Цітовіч, М. М. Зацэпін.

Вучоныя рэспубліканскай Акадэміі навук сустрэліся з калектывамі заводаў «Гомсельмаш», «Гідрапрывад», вымяральных прыбораў, аб'яднання «Гомельдрэў» і інш.

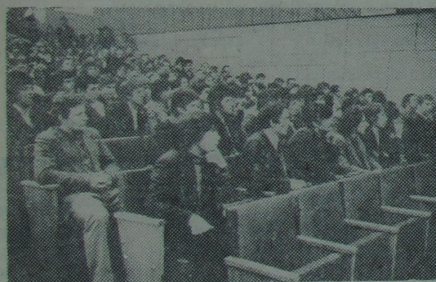
У другі дзень работы навукова-практычнай канферэнцыі з дакладам выступіў таксама рэктар нашага ўніверсітэта, член-карэспандэнт АН БССР

Б. В. Вокуць, які асяцяў праблемы развіцця навукі ў ГДУ.

6-га красавіка наш ўніверсітэт наведалі сакратар ЦК КПБ А. Т. Кузьмін, першы сакратар Гомельскага абкома КПБ В. А. Гвоздзеў, сакратар абкома КПБ С. П. Бабур, які ўдзельнічаў ў навукова-практычнай канферэнцыі. Яны цікавіліся пытаннямі работы фізічнага факультэта, яго кафедр і лабараторыі па пашырэнню творага супрацоўніцтва з прадпрыемствамі горада, падрыхтоўкі кадры для іх і інш.

Днём раней з лекцыяй «Эфектыўнасць прымянення ЭВМ» перад выкладчыкамі нашага ўніверсітэта выступіў намеснік дырэктара Інстытута матэматыкі АН БССР, кандыдат фізіка-матэматычных навук А. С. Мяцельскі.

СУСТРЭЧА З АЛІМПІЙСКІМ ЧЭМПІЁНАМ

У гісторыю савецкага спорту адна з самых яркіх старонак аб спартыўным даўгалетці і непраўдзідзеным майстэрстве ўпісана праслаўленым беларусым асілкам, заслужаным майстрам спорту СССР Аляксандрам Мядзведзем. Ён — трохразовы алімпійскі чэмпіён, шматразовы чэмпіён краіны, Еўропы, свету. Аляксандр Васільевіч пакінуў барцоўскі дыван пераможаным. Такого велізарнага поспеху да яго ў нашай краіне не дабываўся яшчэ ні адзін барэц.

Цяпер А. В. Мядзведзь загадвае міжвузаўскай кафедрой спартыўнага ўдасканалвання пры Мінскім радыётэхнічным інстытуце, мае вучоное званне дацэнта. Ён ахвотна перадае свой вопыт, вучыць спартыўнаму майстэрству моладзь.

Сустрэцца з праслаўленым барцом — мара многіх аматараў спорту. Не выпадкова, калі Аляксандр Васільевіч прыехаў у наш ўніверсітэт, у актавай зале сабралася шмат прыхільнікаў яго спартыўнага таленту і велізарнай сілы волі.

Сустрэчу з алімпійскім чэмпіёнам адкрыў сакратар парткома У. В. Казлоў. Ён жа ўручыў дарогаму госцю памятні падарунак.

Студэнты і супрацоўнікі ўні-

версітэта з велізарнай цікаўнасцю слухалі расказ Аляксандра Васільевіча Мядзведзья пра яго жыццёвы і спартыўны шлях — сапраўдную легенду.

З выключнай цеплынёй гаварыў алімпійскі чэмпіён і пра многіх іншых вядомых спартсменаў нашай краіны, якія высока і пераможна нясунуць сцяг савецкага спорту. Адной з іх высокіх заслуг з'яўляецца тое, што чарговы летніа Алімпійскія гульні, якія абудуцца ў 1980 годзе, упершыню даверана правесці сталіцы нашай Радзімы — Маскве. На гэтай Алімпіядзе савецкія спартсмены пастараюцца выступіць з самым вялікім поспехам за ўвесь час іх стартаў.

Ва ўніверсітэце засталася шчыра ўдзячнай А. В. Мядзведзю за вельмі цікавую, памятную з ім сустрэчу, пасля якой быў паказан кінафільм «Цяжкія старты Мехіка».

Фота А. Карніенкі.

ВЫСАКАРОДНАСЦЬ ДОНАРАЎ

Па традыцыі перад Сусветным днём здароўя ў нашым ўніверсітэце праводзіўся «Тыдзень донара». Яго мэтай было павелічэнне запасаў донарскай крыві для медыцынскіх патрэб. У гэтым важным мерапрыемстве прыняў удзел кожны чввёрты студэнт, добраахвотна і беспалатна дашы частку сваёй крыві. Найбольш высокую свядомасць і высакароднасць праявілі выхаванцы падрыхтоўчага аддзялення (загадчыца Л. Д. Ваўкагон), геаграфічнага, біялагічнага факультэта і факультэта фізыхакультуры (завучыня Ю. Ф. Хаданю-

дзення «Дзён донара» многае зрабілі выкладчык кафедры грамадзянскай абароны І. Н. Сярогаў, загадчык кафедры фізіялогіі спорту і спартыўнай медыцыны А. С. Калугін і іншыя члены арганізацыі Чырвонага Крыжа.

Рэктарат выказаў удзячнасць усім донарам, здаўным сваю кроў. Некаторыя з іх будуць узнагароджаны значнамі «Донар СССР» адпаведных ступеняў, а таксама прэміраваны.

А. ПАВУК, старшыня камітэта прычнай арганізацыі таварыства

КРАІНА САВЕТАЎ — ПЕРШААДКРЫВАЛЬНІК СУСВЕТУ

Для ўсіх нас дарогае і памятнае ўрачыста-горадае паведамленне ТАСС ад 12 красавіка 1961 года аб вывадзе на арбіту вакол Зямлі першага ў свеце касмічнага карабля «Усход» з чалавекам на борце: «Пілотам-касманаўтам касмічнага карабля-спадарожніка «Усход» з'яўляецца грамадзянін Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік лётчык маёр Гагарын Юрый Аляксеевіч...».

Гэта афіцыйнае паведамленне ТАСС аб найвялікшым здзяйсненні двацатага стагоддзя ўскалыхнула людзей на ўсіх мацерыках планеты.

Ракеты і касмічныя караблі Краіны Саветаў першымі выйшлі на касмічныя трасы, першымі ўзнялі ў зорнае неба касманаўтаў. Цяпер ужо не трэба даказваць, што космас адкрыўся для чалавецтва Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Па якіх шляхах пайшло б развіццё цывілізацыі, калі б не было Кастрычніка і імклівага развіцця сацыялістычнай дзяржавы? Такіх мадэлей нішто не будаваў, але пра тое, што магло б быць, можна меркаваць па войнах, якія мелі месца ў мінулым і вядуцца ў сучаснасці. Развіццё старых сацыяльных сістэм завяло б цывілізацыю ў тулік.

Уся гісторыя астранаўтыкі ўкладваецца ў галы Савецкай улады. Толькі першыя вытокі яе — дагадкі М. І. Кібальчыча і перадрэвалюцыйнага працы К. Э. Цыялкоўскага застаюцца за мяжой 1917 года. «Касмічная эра» — адна з самых хвалюючых праблем нашай дзяржавы, яна яшчэ «маладая», аднак поспехі дасягнуты такія, якія навука і тэхніка не ведалі за ўсю сваю «дакасічную» гісторыю. Касмічныя караблі серыі «Саюз» сталі сапраўднымі караблямі навукі. Вынікі палётаў дазволілі пановаму анічкі маштабнасць Зямлі як планеты. Калі карабелам Магелана спатрэбіліся гады для першага кругасветнага падарожжа, дык касмічныя карабелі робіць такое падарожжа за паўтары гадзіны. Такі кароткі час дазваляе, па сутнасці, гаварыць аб адначасовым назіранні змен і на зямлі, і ў яе касмічным наваколлі.

Цяжка пералічыць усё тая магчымасці, якія адкрыліся перад сучаснай навукай дзякуючы выхату лятальных апаратаў за межы планеты. Аднак адзначым, што ў космасе і з космасу законы прыроды адкрываюцца значна эфектыўней, хутчэй, чым на Зямлі. Аб гэтым сведчыць усё ўзрастаючы патак публікуемых вынікаў касмічных даследаванняў. Зыходзячы з іх, можна назваць галоўную задачу касмічных даследаванняў на сучасным этапе, ды і на многія будучыя гады — служэнне чалавецтву, якое насяляе Зямлю. Арыентацыя асваення космаса, як мы бачым, — «зямляна».

Дзякуючы асваенню космаса адбываецца паглыбленне і пашырэнне навуковых ведаў, уз-

дым усёй навукі на вышэйшую ступень. Асваенне космаса звязана не толькі з развіццём актуальных навуковых праблем сучаснасці, але і з хутчэйшым укараненнем вынікаў навуковых даследаванняў у народную гаспадарку.

Вывучэнне зямлі з космаса ў будучым, магчыма, стане самым эканамічным, а ў некаторых аспектах і адзіна магчымым шляхам вырашэння многіх «зямных» навуковых праблем: глабальнае вивучэнне геалагічнай будовы Зямлі, даследаванне тэктанічных з'яў, своечасовае прадаказанне землятрэсненняў і вывяржэнняў вулканаў, многае і многае іншае.

Незвычайна стымуючы развіццё навукі і тэхнікі і ўсё больш арэнтаваныя на задавальненні патрэб грамадскай практыкі, касманаўтыка непарудна з'яўляецца навукова-тэхнічнаю, светапоглядваю, сацыяльнаю галінаю.

Гэта маштабнасць касманаўтыкі, яе ўсепранікаючы і ўсеахопліваючы характар прымушаюць нас разшываць выхад чалавека ў космас як пачатак новай эры ў гісторыі чалавецтва.

Усім вядома выказанне К. Э. Цыялкоўскага, якое стала афарызмам: «Планета ёсць кальска розуму, але неглыбна жыць у кальсцы». Прадстаўчы масава выхад чалавецтва ў касмічныя прасторы, калешне, не будзе яго бязвыпадковым становішчам, як сівярджваюць некаторыя буржуазныя сацыялагі. Не, Зямля ёсць станцыя здабыткам чалавецтва, але ўжо не ў якасці кальскі.

Цэнтральным момантам першага этапу асваення і выкарыстання касмічнай прасторы будзе арыентацыя на спалучэнне касмічнага і зямнога прагрэсу, канчатковае фарміраванне сістэмы «Чалавецтва — Зямля — Сусвет».

Змяноне грамадства «касімізуецца», а космас будзе «чалавечаванца». Касманаўтыка, як і наогул сучасны этап навукова-тэхнічнага прагрэсу, патрабуе новых «сацыяльных рамак» і новых вытворчых адносін, г. зн. адносін, якія цяпер даступныя для той часткі зямнога шара, дзе народы будуць сацыялізм і камунізм. Касмічная эра аказвае ўсё больш магутнае ўздзеянне на фундамент капіталістычных адносін, бо выхад чалавецтва ў космас патрабуе грамадскай уласнасці, а разам з ёю — навуковых, гуманітных адносін ва ўсёй грамадскай надстройцы. І няма нічога выпадковага, здзіўляючага ў тым, што наша грамадства, першым адкрывае ўраўнаважанае, першым праклала і дарогу ў Сусвет.

«У лясак Каралёва і Гагарына — самы яркі прыклад таго, якія шырокія прасторы і магчымасці адкрывае сацыялізм перад чалавекам працы, перад нашай моладдзю», — адзначае Генеральны сакратар ЦК КПСС таварыш Л. І. Брэжнэў.

А. АФОНІН, в. а. дацэнта кафедры тэарэтычнай фізікі, кандыдат фізіка-матэматычных навук.

ДЛЯ КАРЫСНАГА АДПАЧЫНКУ

Пасля напружанага працоўнага тыдня наступае чаканы дзень адпачынку. Ад таго, як мы зможам яго спланаваць, залежыць наш настрой, працаздольнасць на ўвесь наступны тыдзень. Правільна арганізаваць свой адпачынак вам дапаможа створаны ва ўніверсітэце па ініцыятыве парткома штаб выхаднога дня.

У мінулым нядзелю ў ак-

нага фестываля народнай творчасці ансамбля «Рытм» з Палаца культуры хімікаў. Гэта было яркае свята музыкі, пластыкі, эмоцый і рытма. Шкада толькі, што выдатнае ўражанне было падсапавана тым выгледам залы і сцэны, які застаўся пасля «Дзён фізіка». Студэнтам фізічнага факультэта прэстам недаравальна, што пасля сваіх мерапрыемстваў

У плане работы штаба выхаднога дня намерана многа цікавага. Гэта канцэрты і прагляд мастацкіх фільмаў, тэатральныя прадстаўленні і г. д. Аб усіх намячаемых мерапрыемствах мы будзем інфармаваць калектывы ўніверсітэта праз шматтыражную газету.

І. ХАДАЛЕВІЧ

ВЫХАВАННЕ ПАТРЫЁТАЎ-ІНТЭРНАЦЫЯНАЛІСТАЎ — ПАЧЭСНАЯ ЗАДАЧА

Патрыятызм як глыбокае пацудоўнае народнае выхаванне аб'ектыўна ўмоўна і палітычна ўмоўна іх жыцця і прадстаўляе сабой з'яву сацыяльна-гістарычную. З перамогай сацыялістычнай рэвалюцыі ў нашай краіне і ўзнікненнем сацыялістычнага грамадства патрыятызм характарызуецца новым якасным зместам: нараджаецца савецкі патрыятызм. Пераканаўчым прыкладам гэтага з'яўляецца наша краіна — першая ў свеце краіна сацыялізму, якая разам з усім прагрэсіўным чалавечым свету сёлета рыхтуецца ўрачыста адзначыць сваё 60-годдзе. Гарачая любоў працоўных да роднай зямлі злілася з любоўю да Саўецкай улады, да новага грамадскага і дзяржаўнага ладу, гатоўнасці ў любую момант абараніць гурдымі сваю сацыялістычную Айчыну ад усіх нападаў і замахаў імперыялізму, адцаў усе сілы вялікай справе будаўніцтва камунізму.

Адной з важнейшых асаблівасцей савецкага патрыятызму з'яўляецца яго інтэрнацыянальнасць. У сацыялістычным ладе ён становіцца пацудоўна, якое аднадуна на падзяляецца ўсімі нацыямі і народнасцямі краіны. З перамогай жа сацыялістычнай рэвалюцыі ў шэрагу краін Цэнтральнай і Паўднёва-Усходняй Еўропы, Азіі і Амерыкі пацудоўна савецкага патрыятызму, акрамя любові да сваёй Радзімы, свайго народа, увабрала ў сябе пацудоўна горадзіць за поспехі камуністычных партый краін сацыялізму, за поспехі іх на шляху паводува камунізму і гатоўнасці абараніць гэтым завабам ад падкопу ворагаў міру і прагрэсу, замахаў міжнароднага імперыялізму.

На аснове пралетарскага інтэрнацыяналізму будзеца ўся дзейнасць Камуністычнай партыі Саўецкага Саюза, якая выхоўвае савецкі народ у духу брацкай любові і ўзаемадапамогі ўсіх нацый і народнасцей, што насяля-

юць нашу краіну, у духу брацкай салідарнасці і ўстанавлення сяброўскіх сувязей з працоўнымі сацыялістычных краін, з працоўнымі ўсяго свету за мір і дружбу.

Уся 60-гадовая гісторыя існавання нашай краіны паказала, як адзначаецца ў пастанове ЦК КПСС «Аб 60-годдзі Вялікай Канструктыўнай сацыялістычнай рэвалюцыі», што «пралетарскі інтэрнацыяналізм — важнейшы, правяраны жыццём прычыны дзейнасці камуністаў», пад сігнам якога атрымана перамога Кастрычніка, умацавана пазіцыя першай сацыялістычнай дзяржавы, узнікла і развіваецца супрацоўніцтва сацыялістычных краін, расце і з'ядноўваецца міжнародны камуністычны і рабочы рух.

На неабходнасць выхавання савецкага патрыятызму і сацыялістычнага інтэрнацыяналізму, як важнейшых частак камуністычнага выхавання, гаворыцца ў Праграме Камуністычнай партыі, прынятай XXII з'ездом КПСС. На яе неаднаразова ўказвалася ў рашэнні XXIII, XXIV і XXV з'ездаў партыі. «Завярджэнне ў свядомасці працоўных, перш за ўсё маладога пакалення, ідэй савецкага патрыятызму і сацыялістычнага інтэрнацыяналізму, горадзіць за краіну сацыялізму, за нашу Радзіму, гатоўнасці ўстаць на абарону заваб сацыялізму, — скажаў на XXV з'ездзе партыі Генеральны сакратар ЦК КПСС таварыш Л. І. Брэжнёў. — было і застаецца адной з важнейшых задач партыі».

Асновы патрыятычнага і інтэрнацыянальнага выхавання ў ВНУ з'яўляюцца авалоданне студэнтамі марксіска-ленінскай тэорыі, ланіскай тэарэтычнай спадчынай. Важнае месца тут адводзіцца комплекснаму падыходу ў рашэнні задач ідэйна-палітычнага,

працоўнага, маральнага выхавання студэнтаў, якія ажыццяўляюцца ва ўсіх сферах жыцця вышэйшай школы: у вучэбным працэсе, у навукова-даследчай рабоце студэнтаў, конкурсных студэнцкіх навуковых работах па праблемах грамадскіх навук, гісторыі камсамола і міжнароднага маладзёжнага руху, у ходзе выканання вытворчай і грамадска-палітычнай практыкі, у летне-асенніх сельскагаспадарчых работах, у студэнцкіх будаўнічых атрадах.

У выхаванні поспех дасягаецца тады, калі яго носіць няспыняны характар. Тут асаблівае значэнне надаецца ўдзелу моладзі ў трыцім, працоўным семестры.

Вялікае месца ў перыяд трэцяга, працоўнага семестра займае работа па ваенна-патрыятычнаму выхаванню. Яна ўключае ў сябе правядзенне ваенна-спартыўнага спаборніцтва з мясцовай моладдзю, клопаты аб брацкіх магільнях, рамонт і догляд помнікаў і абеліскаў, паходы па месцах рэвалюцыйнай, баявой і працоўнай славы, выступленне з лекцыямі і дакладамі аб гераічным мінулым і цяперашнім нашай краіны, шэфства і навядзенні ваіны і працы.

Яркім прыкладам вернасці справе брацкай, клопатаў аб росквіце нашай Радзімы з'яўляецца шэфства студэнтаў у перыяд летніх канікулаў над раёнамі, якія найбольш пацярпелі ў перыяд ваіны, маюць цяпер недахоп рабочай сілы. Гэта шэфства студэнтаў-масквічоў над Смаленскай вобласцю, студэнтаў Беларусі над Акцябрскім раёнам Гомельшчыны і Клічавскім раёнам Магілёўскай вобласці, шэфства Усеазаўскага студэнцкага будаўнічага атрада над Нечарназём'ем.

Вернасцю гераічнаму мінуламу нашай Радзімы з'яўляецца ўклю-

чэнне студэнцкіх СБА ў аперацыю «Абавязак», якая праходзіць пад лозунгам «Нічо не забыты, нішто не забыта». Толькі студэнты нашай рэспублікі, уключыўшыся ў гэту аперацыю ў 1971 г., за трэцім, працоўным семестры прывялі ў парадак, рэстаўрыравалі, спраектавалі і зноў пабудавалі 300 помнікаў і абеліскаў, правялі 450 паходаў па месцах рэвалюцыйнай і баявой славы, склалі 30 летапісаў, аформілі 30 куткоў славы, дзесяцікі альбомы і сцэнарыі.

У 1975 годзе шырокае распаўсюджванне набыла работа будаўнічага пад лозунгам «За сябе і за таго хлопца». За гэты год толькі ў беларускіх студэнцкіх атрадах было залічана 445 Героёў Саўецкага Саюза, прадаўленых баявой славы, і падольшчыч-ваінаў, партызан і падпольшчыч-ваінаў. Студэнцкія будаўнічыя атрады ўдара працуюць на будаўніцтве мемарыяла Ю. Гагарыну.

Патрыятычнаму і інтэрнацыянальнаму выхаванню ў перыяд трэцяга, працоўнага семестра садзейнічаюць праводзімыя ў абласцях тэлефестывалі, на якіх расказваецца пра гарады і рэспублікі, якія паслалі студэнтаў на работу ў адпаведную мясцовасць. Гэтым садзейнічаюць таксама інтэрнацыянальныя злёты студэнцкіх СБА суседскіх абласцей брацкіх рэспублік, фестывалі песні па ваенна-патрыятычнай тэматыцы, арганізацыя ўрачыстых маніфестацый і шэсцяў, спартыўных свят і г. д.

Яркім праяўленнем савецкага патрыятызму і сацыялістычнага інтэрнацыяналізму, пацудоўна дружбы і братэрства паміж моладдзю ўсіх рэспублік СССР з'яўляюцца такія формы работы, як аказанне дапамогі раёнам, пацярпелым у стыхійнай бедстве.

Аб высокім разуменні савецкімі студэнтамі інтэрнацыянальнага

абавязку сведчыць той факт, што штогодна будаўнічыя атрады ўносяць свой уклад у фонды народаў, якія змагаюцца супраць імперыялізму. У 1965 годзе па рашэнню ЦК ВЛКСМ пацудоўна абмен студэнцкімі будаўнічымі атрадамі паміж краінамі сацыялізму.

Выхаванню пацудоўна інтэрнацыяналізму садзейнічае ўдзел у правядзенні будаўнічымі атрадамі сусветнай кампаніі «Юнацтва выкрывае імперыялізм», ідэя якой была выказана на XVI з'ездзе ВЛКСМ.

Праводзячы вялікую работу па патрыятычнаму і інтэрнацыянальнаму выхаванню са студэнтамі ў перыяд працоўнага семестра, партыіныя і камсамольскія арганізацыі ўцягваюць у сферу яе ўдзелу мясцовую моладзь. Гэта бачна з наведніцтваў, якія праводзіцца ў фонд міру і народаў, што змагаюцца за сваё вызваленне, у фонд абласцей, пацярпелых у стыхійнай бедстве. Мясцовая моладзь актыўна ўдзельнічае ў паходах па месцах рэвалюцыйнай і баявой славы, праводзімых студэнтамі, у вечарах сустрэч і памяці герояў, слухае цыклы лекцый і дакладаў аб нашай Радзіме, аб поспехах саюзных рэспублік, гераічнага подзвігу савецкага народа, поспехах сусветнага, рабочага і камуністычнага руху. З кожным годам гэта работа набірае ўсе большыя размах.

Патрыятычнае і інтэрнацыянальнае выхаванне студэнтаў у час працоўнага семестра паказвае, што будаўнічыя атрады дапамагаюць рыхтаваць пакаленне ўсеабакова развітых, высокаадукаваных, адданых Радзіме, верных ідэям марксізму-ленінізму спецыялістаў, здольных правільна разумець асноўныя задачы, выстаўляемыя партыяй і ўрадам, умеючы арганізаваць і павесці за сабой масы працоўных.

А. МЯШЧЭРСКІ,
загадчык кафедры гісторыі
КПСС, дацэнт,
І. ЗСМАНОВІЧ,
старшы выкладчык.

ПЕРШАМУ КУРСУ—УВАГУ!

1 0 0 - 1 5 - 2 7

31 сакавіка адбылося пашыранае пасяджэнне метадычнай камісіі першага курса эканамічнага факультэта. У яе рабоце прынялі ўдзел выкладчыкі, куратары, студэнцкія акты. Абмеркавана пытанне «Аб мерах па забеспячэнню пераёмальнасці школьнай і вузаўскай метадык навучання». Па дакладу дацэнта У. Ц. Смірнова разгарнулася цікавае абмеркаванне важнай праблемы. Сваімі думкамі падзяліліся выкладчыкі Л. А. Цяперная, В. У. Матусевіч, У. С. Дайнека, М. А. Ялечкі, Л. Г. Багамаз, Н. М. Пакаташкіна, першакурснікі Л. Стракан, Г. Ліскоў, В. Саенка.

Дружковы артыкул дацэнта У. Ц. Смірнова, рэдакцыя нашай шматтыражнай газеты запрасіла членаў метадычнай камісіі 1-га курса факультэта ўніверсітэта, выкладчыкаў кафедры педагогікі і псіхалогіі, а таксама студэнтаў прыняць ўдзел у абмеркаванні пытання паскарэння адаптацыі першакурснікаў у ВНУ і павышэння эфектыўнасці іх работы.

ПАЧНЕМ адразу з фактаў. Студэнцыя паспяхова сфармавалі першага курса эканамічнага факультэта па выніках з'яўляюцца ўсіх груп амаля на адзін бал ніжэй за паспяховаць у атэстах. У атэстах яна складала 4,6 бала, на ўступных экзаменах па квантыгенду залічаных на факультэт — 3,86, а на першай экзаменацыйнай сесіі — 3,7 бала.

Гэтую зусім не радууючую тэндэнцыю трэба растлумачыць, выясніць прычыны такога становішча. Канешне, лягчай за ўсё было б абвінавачваць школу і настаўнікаў у нізкай патрабавальнасці і лібералізме. Магчыма, гэта ў пэўнай ступені і мае месца. Аднак больш справядліва і сумленна аднесці да прыведзеных даных самакритычна.

Разгледзім найбольш яркі прыклад — як са ста выдатнікаў-школьнікаў (палавіна ўсяго набору) засталася ўсяго толькі 15 выдатнікаў-студэнтаў. А ўсе астатнія з іх апусціліся ў паспяховаць у сярэднім да 4,1 бала. Горш таго: 27 былых школьных выдатнікаў за адзін семестр ву-

чыбы ва ўніверсітэце ператварыліся ў троечыкаў. Гэта лічыцца сведчыць аб тым, што тут наракаць на школьных настаўнікаў ужо нельга. Уся адказнасць кладзецца на нас, педагогаў, і на саміх студэнтаў.

На мой погляд, важнейшымі прычынамі падобнага спаду з'яўляюцца:

1) Значныя расхаджэнні школьнай і вузаўскай метадык навучання і цяжкасці адаптацыі першакурснікаў да новых форм і метадаў навучання.

2) Недастатковасць мер для хутэйшага ўжывання былых школьнікаў у студэнцкім асяроддзі.

3) Суб'ектыўна асаблівасці адносін да вучобы студэнтаў, якія складваюцца на першым курсе.

Кожная з гэтых прычын носіць комплексны характар. Паспрабуем прааналізаваць іх, не прэтэндуячы на паўнату і канчатковасць вывадаў.

Рэзка адрозненні вузаўскай метадык навучання ад школьнай прасочваюцца як па зольнасці рэалізацыі асноўных дыдактычных прынцыпаў, так і ў формах, метадах на-

вучання. У ВНУ прыкметна ўзрастае абстрактнасць вывучаемых тэорый і, натуральна, памяншаецца нагляднасць. Менш магчыма і індывідуальнасць навучання, асабліва на першым курсе з боку вядучых выкладчыкаў. Паслабляецца контроль над паслядоўнасцю вывучэння праграмных дысцыплін, што выклікае самападманнае прадчуванне «вольнасці» і магчымасці за адзін рад асоўіць прадмет.

Ад урочнай сістэмы лекцыі і семінарскай заняткі адрозніваюцца істотна. Яны ж у ВНУ з'яўляюцца асноўнымі формамі навучання. Дзесяцігадовая практыка ўрочнага засваення матэрыялу невялікімі па аб'ёму часткамі ператвараецца ў прывычку. Аб'ём жа інфармацыі, які трэба зазавоць на лекцыі студэнту, у многа разоў большы школьнага. Пытанні, якія выносіцца для абмеркавання на семінарскай заняткі, скажам, па гісторыі КПСС, палітыканоміі з'яўляюцца ў многа разоў складанейшымі і больш значнымі, чым на школьных уроках.

Самастойная работа студэнтаў значна складаней, чым выкананне школьных дамажных заданняў. Упор робіцца ўжо не на падручнік, а на прапаробку перакрыціц, дадатковай літаратуры, на іх самастойнае засваенне. І бачыць ўжо, бадай, і не змогуць пракантрыляваць гэту работу, тым больш аказаць нейкую дапамогу. Усё трэба рабіць толькі самому пры кансульта-

цы выкладчыкаў. Значна адрозніваюцца спосабы атэстацыі. Эпізадычныя правяркі ў ВНУ больш аб'ёмныя і патрабуюць высокай падрыхтоўкі да залікаў і экзаменаў. У той жа час у некаторых студэнтаў ствараецца ілюзія магчымасці не працаваць сістэматычна, а толькі на сесіях.

Пераход чалавека з калектыву ў калектыв, з адной сістэмы патрабаванняў, норм, аднак, міжсабовых адносін у другую сістэму заўсёды ажыццяўляецца цяжка. Ва ўніверсітэце прыходзіць моладзь з розных сацыяльных слаў, мясцовасцей, школ. Хутка асвойваецца толькі нязначная частка першакурснікаў. Для ўсіх жа патрэбна прадуманая сістэма адаптацыі, як, напрыклад, гэта робіцца на буйных прамысловых прадпрыемствах.

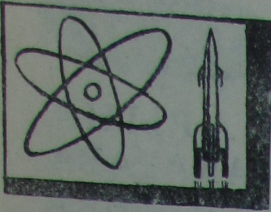
Пры навучанні з упорам на самастойнасць даволі чотка вызначаюцца тры групы студэнтаў ужо на першым курсе. Найбольш здольныя, асяродзіўшы значнае вучобы, працягваюць выдвочную зацікаўленасць да вучобы займаюцца з ахвотай, без усякіх цяжкасцей і працываць з імі прыемна. Другія студэнты не заўсёды спраўляюцца з новымі патрабаваннямі і аб'ёмам работ у адведзены час. У іх абстрактнасць супярэчнасці павялічваюцца і патрабаванні, адсюль вынікае дэманізацыя, няўстойлівасць жадання вучыцца. Заахвочван-

не і пакаранне не заўсёды аказваюць жадане дзеянне без апору на свядомасць і без патрабаванняў калектыву таварышаў.

Горшая група, якая фарміруецца ўжо на першым курсе, — гэта студэнты, якія імкнучыся, па словах А. Райкіна, атрымаць «завушную адукацыю», г. зн. каб іх дацягнулі да дыплама без асаблівых намаганняў і жаданняў з боку саміх студэнтаў. Тут праўдзіцца прывычка да аякства і «выцягвання», якая вырабляецца ў школе, выкрываюцца некаторыя недахопы прыёму і адбору ў ВНУ, прабелы выхавальчай работы з першакурснікамі.

Якія ж меры неабходна рэалізаваць, каб нейтралізаваць дзеянні ўсіх негатыўных фактараў, садзейнічаючы поўнай рэалізацыі фактараў стаючых? Такіх мер шмат і іх пажадана прывесці ў сістэму. Мы спецыяльна не будзем спыняцца на існуючых мерах, каб не апырэдзіць прапановы іншых удзельнікаў абмяркоўваемай праблемы. Адзначым толькі, што метадыка першага курса эканамічнага факультэта на сваім паслядзінні прупанавала яго дэканату і грамадскім арганізацыям комплексна мер па паскарэнню адаптацыі першакурснікаў. Аб гэтай праграме чытайце ў нашым наступным артыкуле.

У. СМІРНОУ,
дацэнт кафедры палітыканоміі,
старшыня метадычнай
факультэта.

НА ВУЧОБУ ЗАПРАШАЕ ФІЗІЧНЫ ФАКУЛЬТЭТ

СТАРОНКА
ДЛЯ
АБИТУРІЕНТАУ

ПАСКАРЭННЕ тэмпаў развіцця навукова-тэхнічнага прагрэсу на базе фундаментальных і прыкладных даследаванняў — адна з асноўных задач, вызначаных XXV з'ездам КПСС на дзесятую пяцігодку.

Сярод фундаментальных навук у першую чаргу неабходна назваць фізіку. Імяна яна з'яўляецца асновай для развіцця як вытворчых навук

выкладчыкаў, палавіна якіх мае вучоўны ступені і званні. Кафедру оптыкі ўзначальвае рэктар, член-карэспандэнт АН БССР Б. В. Бокуць. Праграмныя курсы вядуць таксама выкладчыкі з дзесяці агульнаўніверсітэцкіх кафедр і кафедр іншых факультэтаў.

Спецыялізацыя студэнтаў пачынаецца з трэцяга курсу. Кафедра оптыкі вядзе яе ў галіне квантавай электронікі.

ральных сістэм, тэхналогію іх вытворчасці, прынцыпы кіравання якасцю прадукцыі і сродкі аўтаматызацыі вымярэнняў. Прамысловыя прадпрыемствы з неадрывеннем чакаюць такіх спецыялістаў.

Акрамя спецыялізуючых кафедр на факультэце значную вучоўную і навуковую работу вядуць кафедры агульнай фізікі і вышэйшай матэматыкі.

Наш факультэт з кожным годам пашырае навуковую работу. У бягучым годзе толькі гаспадарчых даследаванняў выконваецца больш чым на 600 тысяч рублёў. У іх працуюць актыўна ўзельнічаюць і многія студэнты.

Навукова-даследчая работа студэнтаў вядзецца па двух напрамках: па вучэбнай лініі, якая з'яўляецца абавязковай і неаўдыторнай. Апошняя з'яўляецца добраахвотнай формай удзелу студэнтаў у навуковай творчасці.

Многія даследаванні студэнтаў-фізікаў высока ацэньваюцца на рэспубліканскіх і ўсеагульных аглядах конкурсах. Сёлетня, у прыватнасці, на Усеагульным конкурсе рэкамендавана сем лепшых студэнцкіх навуковых даследаванняў.

У юбілейны год нашай краіны годзе факультэт правядзе трэці набор на вярняне аддзялення. Яно адрозніваецца ў асноўным на павышэнне адукацыі работнікаў прадпрыемстваў Гомеля.

Паступаючы да нас абітурыенты здаюць уступныя конкурсныя экзамены: па фізіцы (пісьмова), матэматыцы (пісьмова і усна), пішучы сачыненне па рускай або беларускай мове і літаратуры.

Студэнцкае жыццё на нашым факультэце паўнакроўнае і цікавае. Запрашаючы да сябе абітурыентаў, мы ўпэўнены, што кожны, хто стане студэнтам-фізікам, у выбранай прафесіі ніколі не расчаруецца.

У. МАЦЮШЭНКА,
в. а. дэкана факультэта,
кандыдат тэхнічных навук.

ПА ІНДЫВІДУАЛЬНАМУ ВУЧЭБНАМУ ПЛАНУ

(геафізіка, біяфізіка, астрафізіка, радыёфізіка і інш.), так і прыкладных даследаванняў, вынікі якіх уключаюцца непасрэдна ў тэхнічныя рашэнні. Фізіка дала цэлыя напрамкі ў прамысловасці і энергетыцы. Сярод іх — аptyчныя прыборабудаванне, звязанае з нелінейнай і квантавай оптыкай, і квантавыя генератары, паўправадніковая мікраэлектроніка, тэхніка нізкіх і высокіх тэмператур, тэхніка высокіх ціскаў для атрымання звышцвёрдых матэрыялаў, радыёфізіка і інш. Фізіка разам з тэхнікай дае матэрыяльную і эксперыментальную базу для іншых раздзелаў навук. З'явіліся аб'екты, вывучаемыя фізікай, выкарыстоўваюцца для стварэння новых крыніц энергіі, выдільчай тэхнікі, распрацоўкі сучасных тэхнічных працэсаў і г. д. Фізіка аказвае ўсебаковае ўздзеянне на іншыя прыродазнаўчыя навукі, якія часцей за ўсё выкарыстоўваюць эксперыментальныя і тэарэтычныя метады фізікі. Такім чынам, паступаючы на наш факультэт моладзь увойдзе ў цікавы свет навукі, якая ў значнай ступені вызначае прагрэс чалавецтва.

На двух першых курсах нашы студэнты набываюць глыбокія веды па матэматыцы і фізіцы, а таксама па дысцыплінах грамадскага цыкла. У канцы другога курса студэнты размяркоўваюцца па спецыялізацыях. Іх на факультэце шэсць: квантавая электроніка, радыёфізіка, электроніка, фізічная металогія, фізіка цвёрдага цела, тэарэтычная фізіка. Усе спецыялізацыі развіваюцца на аснове патрэб прамысловасці, навукова-даследчых інстытутаў, канструктарскіх бюро і вучэбных устаноў вобласці, рэспублікі і краіны.

Вынікам мэтанакіраванай работы па ўмацаванню сувязей кафедр нашага факультэта з прамысловымі прадпрыемствамі з'явілася зацвярджэнне Міністэрствам вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі, СССР у кастрычніку мінулага года індывідуальнага вучэбнага плана для фізічнага факультэта ГДУ. Такага высокага гонару мы ўдастоіліся першымі ў Беларусі.

Нашым факультэтам заключана рад дагавораў аб творчым супрацоўніцтве з многімі прадпрыемствамі, якія ў неабходнай колькасці будзем забяспечваць малымі спецыялістамі. Ужо сёлетня пераважна большасць выпускнікоў факультэта пачне сваю працоўную дзейнасць у прамысловасці, навукова-даследчых інстытутах АН БССР і ВНУ рэспублікі.

Вучэбна-выхаваўчы працэс на факультэце вядуць шэсць кафедр. На іх працуе звыш 50

Пры кафедры ёсць лабараторыі аptyчных квантавых генератараў, нелінейнай оптыкі, крышталеоптыкі, кіравання лазерным прамем, люмінесцэнцыі і малекулярнай спектраскапіі і інш. Кафедра радыёфізікі рыхтуе спецыялістаў у галіне электрадынамікі СВЧ. Больш якаснай падрыхтоўцы спецыялістаў гэтага профілю садзейнічае адкрытая сёлетня лабараторыя «Электрадынаміка складаных сістэм». Адапавна сваёй назве спецыялізуе студэнтаў кафедра фізікі цвёрдага цела. Яе вучэбны план прадугледжвае падрыхтоўку спецыялістаў для прамысловых прадпрыемстваў Гомеля. Кафедра тэарэтычнай фізікі ажыццяўляе спецыялізацыю ў галіне тэарэтычнай фізікі. Тут студэнты атрымоўваюць не толькі фундаментальныя тэарэтычныя веды, але і сур'езныя эксперыментальныя навыкі ў лабараторыях ядзернай фізікі, на бетатроне. На базе кафедр адкрыты Беларуска-польскі цэнтр па апрацоўцы ядзернай фільмавай інфармацыі, дзе студэнты маюць справу з эксперыментальным матэрыялам, атрыманым непасрэдна на ўскаралыніках у Аб'яднаным інстытуце ядзерных даследаванняў АН СССР (г. Дубна). Кафедра мае з ім цесныя навуковыя і вучэбныя сувязі, многія супрацоўнікі і студэнты праходзяць тут стажыроўку. Найбольш кваліфікаваныя вучоныя гэтага інстытута, а таксама ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга Інстытута фізікі АН БССР запрашаюцца на факультэт для чытання лекцый.

Электроніка і фізічная металогія — самыя маладыя спецыялізацыйныя факультэта. Іх узнікненне і станаўленне вынікае непасрэдна з рашэнняў XXV з'езда КПСС. Як вядома, з'езд партыі асабліва ўвагу ўдзяліў новаму напрамку — мікраэлектроніцы, таму што за колькасным змяненнем — змяшчэннем — размераў электронных прыбораў — адбываецца і якаснае: прымяненне самых новых фізічных прынцыпаў работы гэтых прыбораў.

Дзесятыя пяцігодка — пяцігодка эфектыўнасці і якасці. У сувязі з гэтым яшчэ большае значэнне надаецца вымярэнням, якія забяспечваюць якасць выпускаемай прадукцыі. Прынятыя за апошні час партыяй і ўрадам пастановы па металогіі і стандартызацыі прадукцыі прадугледжваюць падрыхтоўку спецыялістаў-металогіаў, якія павінны авалодаць асновамі фізікі і матэматыкі, спецыяльнымі метадамі фізічных вымярэнняў, метадамі фізічных вымярэнняў і апрацоўкі вынікаў. Ён павінен ведаць асновы праектавання вымя-

Ва ўніверсітэце сталі традыцыйнымі выстаўкі — агляды студэнцкай творчасці. Высокую ацэнку на іх атрымоўваюць работы будучых фізікаў.

НА ЗДЫМКУ: прыборы, падрыхтаваныя студэнтамі факультэта да чарговаў выстаўкі тэхнічнай творчасці.

Фота А. Карніенкі.

КАБ СВЯТАМ ЗДАВАЛІСЯ БУДНІ

Камсамольская і прафсаюзна-ная арганізацыя нашага факультэта будуць сваю работу так, каб студэнцкае жыццё штодзень біла крывіцай. У нас складалася нямаля выдатных традыцый. Але, бадай, найбольш глыбокае ўражанне застаецца ад «Дзён фізіка». Сёлетня яны праводзіліся ў другі раз. Гэта былі дні смеху, здаровага гумару, выдатнага настрою.

«Дні фізіка» пачаліся 31 сакавіка. В. а. дэкана факультэта Я. Я. Мацюшэнка павіншаваў студэнтаў з пачаткам факультэцкага свята і пажадаў ім творчых поспехаў. Нашых студэнтаў віталі і ўручылі сувеніры гасці з Тбілісі, Браска і Мазырскага педагагічных інстытутаў.

Пасля ўрачыстага адкрыцця «Дзён фізіка» самадзейныя артысты факультэта выступілі з конкурсным канцэртам, які прайшоў з вялікім поспехам. Гледачам асабліва спадабаліся выступленні танцоўраў.

1-га красавіка адбылася псеўдаканферэнцыя «Гумарыстычныя праблемы фізікі». На ёй было прагнана шмат дакладаў, якія выклікалі бурны і ажыўленыя спрэчкі.

Вечарам драматычны тэатр факультэта паказаў спектакль «Мужчыны» на лабадзёніну тэму студэнцкіх будаўнічых аградаў. Ён выклікаў вялікую цікавасць у студэнтаў усяго

ўніверсітэта і засведчыў высокае акцёрскае майстэрства нашых студэнтаў.

На наступны дзень з выключнай цікавасцю прайшоў «Капуснік». Былі паказаны сцэнікі са студэнцкага жыцця, прагнаны гумарыстычныя расказы. Асаблівым поспехам карысталіся гасці з Тбілісі.

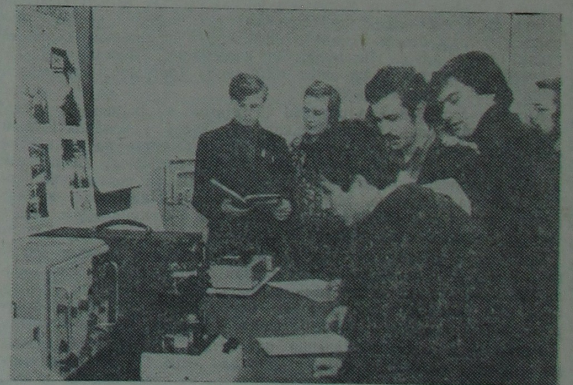
Затым адбылася прэс-канферэнцыя студэнтаў і выкладчыкаў. Усім удзельнікам яна прынесла выключнае задавальненне.

«Дні фізіка» памятны і тэатральным прадстаўленнем «Прысвячэнне першакурснікаў у студэнты».

У заключны дзень у спартыўнай зале прайшоў спартыўнае свята. Яно азнаменавалася масавасцю і напружанай барацьбай за перамогу. У камандным заліку мацнейшымі аказаліся спартсмены другога курсу.

Тут мы разгарнулі толькі адну старонку з факультэцкага жыцця. А іх нямаля. Можна доўга гаварыць, як нашы студэнты займаюцца спортам, удзельнічаюць у грамадскім жыцці, працуюць у студэнцкіх будаўнічых атрадах і пра многае іншае. Калі ж скажаць увогуле, дык мы імкнемся да таго, каб нашым студэнтам святам здаваліся і будні.

П. ПЕТРАШЭНКА,
сакратар камсамольскага бюро факультэта.

БУДУЧАЙ ПРАФЕСІЯЙ ЗАДАВОЛЕН

Калі пасля школы перада мной узнікла пытанне, якую выбраць прафесію, сумненняў ніякіх не было: цвёрда вырашыў паступіць на фізічны факультэт ГДУ. Паспяхова здаў уступныя экзамены, пасля чаго стаў студэнтам.

Адразу цікава было ўвайсці ў строіны рытм студэнцкага жыцця. Усё было новым: і лекцыі, і семінары, і калектыву.

Шлі дні. З'явілася новая надзейная сябра, і ўсё стала на сваё месца. Мінуту першы семестр. Я вытрымаў яго надзейна, пасля чаго з'явілася ўпэўненасць у свае сілы.

За час вучобы ва ўніверсітэце я цвёрда пераканаўся, што студэнцкія гады — гэта лепшая ў жыцці пара. Летам едзеш з таварышамі ў будаўнічы атрад, дзе час праходзіць зусім непрыкметна. Пасля гэ-

тага — невялікі адпачынак, і зноў вучоба. Як кажуць, не згледзіш, а ўжо і трэці курс. Думаеш, якую выбраць для сябе спецыялізацыю. Мне больш за ўсё спадабалася тэарэтычная фізіка. У гэтым найбольшая заслуга выкладчыка А. А. Афоніна, які вёў у нас квантавую механіку. Яго лекцыі для мяне былі самымі цікавымі. Захацеўся і самому так жа проста і даступна растлумачыць самыя складаныя рэчы.

Асабліва прыемным было тое, калі я даведаўся, што А. А. Афонін па нашай спецыялізацыі будзе чытаць спекурсы па тэорыі груп і яе прымяненню ў фізіцы элементарных часціцак. Свет элементарных часціцак — гэта свет незведаных тайн, над якімі дзесяцігоддзі б'юцца вучоныя, каб разгадаць іх. Праўда, крыху было боізна,

таму што я ведаў: патрэбны сучасныя веды фізікі, прымяненне самага сучаснага матэматычнага апарата. Але гэта пацудоўна баянасці адразу ж адпала пасля лекцыі, якія чытаў нам А. А. Афонін, У. М. Старынаў, М. В. Максіменка і іншыя вопытныя выкладчыкі. Калі адразу ў галаве былі поўны хаос, няясна было, за што брацца, дык праз некалькі месцаў усё перайначылася. Цяпер я не ўяўляю сябе без сваёй тэарэтычнай фізікі. Мне думецца, што ні за што ў свеце не прамяняў бы яе на іншую навукі.

Цяпер я ўжо на пятым курсе. Хутка давядзецца развітацца са студэнцкім сям'ем. Ад гэтага робіцца крыху сумнавата. Разам з тым мяне ахоплівае і радасць, таму што наперадзе часе мал лобімаў справа. І ніхай я не стану вядомым фізікам, але аддам усе сілы і веды свайму народу, каб наша Радзіма была яшчэ багачэйшай, магутнай і самай лепшай у свеце.

М. ШУКАЛОВІЧ,
студэнт 5-га курсу.

